

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема: „**Ефектът от извънкласна дейност върху физическата годност на 15-16 годишни ученици**“, за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление-1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението по физическо възпитание и спорт)

Докторант: Мартин Йорданов Йордан

Научен ръководител: проф. Георги Владимиров Игнатов доктор

Рецензент: проф. Иван Йотов Йотов доктор

1. Общо представяне на процедурата.

Анализът на документите по процедурата показва, че докторантът Мартин Йорданов Йорданов е представил пълен комплект материали на електронен носител, които са в съответствие със Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ). Чл. 24, ал. 8 и ал. 9 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, решение на заседанието на Съвета на Департамента по спорт от 11.01.22г. (протокол 9) и доклад на директора на Департамента по спорт с вх.№ 70-19-11/12. 01. 2022г., както и всички съпътстващи документи, с което са изпълнени изцяло административните изисквания, свързани с процедурата.

2.Актуалност на тематиката, структура и познаване на проблема.

Избраната и разработена тема на дисертационния труд е с комплексна насоченост и има съществена значимост за утвърждаване на физическото възпитание и спорта в извънкласните

форми на учебно-тренировъчната дейност, с оглед подобряване на физическата годност на учениците.

Следва общоприетия за този вид научен труд модел и структура. Дисертационната работа е разработена на 175 страници, включва 43 фигури, 32 таблици и 17 приложения. Цитирани са общо 137 литературни източника, от които 108 на кирилица, 22 на латиница и 7 от интернет сайтове.

Уводът въвежда в проблема за значението на физическото възпитание и спорта, като социален феномен за подобряване на физическата активност, здравето и образователния ценз в сферата на спорта.

Глава първа „Състояние и постановка на проблема по литературни източници“, е в обем от 60 страници и включва 6 раздела и 5 подраздела, непосредствено свързани с темата на дисертацията. В първи раздел „ I.1. Състояние и проблеми на физическото възпитание и спорта в средното образование в Република България“, са обобщени голям брой и достатъчно информативни публикации. Компетентно и задълбочено се представят становища относно първата мащабна европейска инициатива за спорт със стратегически насоки за образователните и здравни ползи (включително и участието в спортни дейности и въздействието на Covid-19) от физическите упражнения при различните форми на практикуването им. Представена е целта на физическото възпитание като динамичен процес, в основата на който стоят задачи от образователен, оздравителен и възпитателен характер. Анализирани са стратегии и програми за развитието на физическото възпитание и спорта в един продължителен период от 1997 година до днес у нас. Оценявам критичното отношение на автора относно липсата на добра материална база, пособия за спорна дейност и неефективен контрол, факти които рефлектират върху мотивацията на учениците и учителите. В раздел I.2. се

разглежда мястото и ролята на физическото възпитание и спорта в извънкласните форми на работа, като се акцентира върху използването на някои подходи за тяхното оптимизиране. В тази връзка в I.4. докторантът анализира в теоретичен и приложен план понятието физическа годност, като иманентно свойство, което се определя от генетичните способности на човека и се повлиява от редица фенотипни фактори.

Интегрираната научна и фактологична информация относно същността на спортната подготовка разкрива задълбочените познания на Мартин Йорданов относно развитието на физическите качества във възрастов аспект, сензитивните периоди и прилагането на нови методики за тяхното приложение в практиката.

Формулираната „**Работна хипотеза**“ е обосновано изведена и аргументирано дава основания за предположението, че чрез прилагането на разработената програма за допълнителна двигателна дейност, ще се подобри физическата годност на 15-16 годишни ученици.

3. Цел, задачи и методика на изследване.

Целта е в съответствие с темата и работната хипотеза и изгражда насоките на изследователската дейност на труда - чрез прилагане на разработена програма за допълнителна двигателна дейност, с насоченост към подобряване на физическата годност на 15-16 годишни ученици.

Ясно и коректно са формулирани седем задачи за изследване, които успешно декомпозират изпълнението на поставената цел, при спазване на баланс между научни и методично-организационни изследователски дейности. Обекта, предметните области и изследваните лица са характеризирани обстоятелствено. Подборът на изследваните лица е непреднамерен. Контингент на изследването са 60 ученици от 9 кл. (момчета), разпределени в две

групи-експериментална и контролна. Данните уместно са интегрирани в единни таблици.

Приложените методи на изследване са информативни, достатъчни като методично разнообразие и са адекватни за изпълнение на поставените цел и задачи. Систематизирани и измерени са 14 основни теста в съответствие с експерименталната дейност. Допълнения на получените резултати са поместени в „Приложения“.

4. Резултати и анализ.

Трета глава „Анализ на резултатите“ е разработена на 54 страници. В нея са представени резултатите от реализираната научно-изследователска дейност на автора по предварително разработена програма за допълнителна двигателна дейност с 15-16 годишни ученици. Оценявам проведените анкетни проучвания с ученици от 9 клас, както и с учители по предмети различни от дисциплината физическо възпитание. Приложената тестова батерия е адекватна на проведената експериментална дейност. Представени са резултати от математическа обработка чрез вариационен и корелационен анализи, стойности на коефициентите A_s и E_x , приложен е коефициент за разпределение на показателите по Колмогоров-Смирнов, както и t-критерий на Стюдънт за зависими и независими извадки. Представен е оригинален анализ от анкетното проучване на ученици и учители, който разкрива положителното отношение на учениците – 58% към извънкласната дейност, факт който потвърждава работната хипотеза на докторанта. Противоположно е мнението на учителите по предмети различни от дисциплината физическо възпитание – 54% от които считат, че не е необходимо да се провеждат допълнителни занимания по физическо възпитание, докато 43% са на мнение, че допълнителните часове ще подобрят здравния статус на учениците.

Поместени са характеристики и сравнителни анализи на структурата и съдържанието на приложения експериментален модел на тренировъчни занимания в извънкласните форми на работа. Детайлно са представени сравнителните анализи по отделните показатели. Прави впечатление, че при повечето получени резултати са налице статистически значими разлики в полза на експерименталната група. Корелационният анализ разкрива степента на взаимовръзка между двигателните качества, което е един добър ориентир за учителите при избора на упражнения. Извършените сравнителни анализи на ефекта от приложената програма за извънурочна работа по физическо възпитание ни дават основание да твърдим, че доказаните достоверни различия са актуални и реализуеми в обособения модел за спортната практика.

5. Извори и препоръки.

Изведените изводи и препоръки произтичат от получените и анализирани резултати, съответстват и дават отговори на поставената цел и изследователски задачи.

В съвкупност те обхващат обширните предметни области на изследване и имат както оригинален, така и потвърдителен характер.

Към първата група причислявам получените резултати от проведената анкета с 15-16 годишни ученици, които показват някои интересни тенденции относно провеждането на предмета „Физическо възпитание“ в българското училище, както и извънкласните занимания със спорт.

Във втората група, със съответната статистическа значимост докторантът доказва ефективността от разработената и приложена в практиката програма за допълнителна двигателна дейност, чрез

която се подобрява физическата годност на учениците от експерименталната група.

С потвърдителен характер оценявам изводите и препоръките постигнати в резултат от приложения научно-обоснован подход при реализирането на програмата с експерименталната група.

6. Характер на научните приноси.

Анализите, изводите и препоръките съдържат и редица парциални и научно-приложни приноси, които докторанта интегрира в три основни направления:

- Установени са резултатите от анкетните проучвания при 15-16 годишни ученици и учители неспециалисти по физическо възпитание.
- Характеризирана е експерименталната дейност в резултатите от проведен педагогически експеримент.
- Разработената програма е актуална, има оригинален характер и подлежи на внедряване в практиката.

7. Преценка на автореферата и публикациите.

Авторефератът е структуриран и отразява в резюме съдържанието на дисертацията. Представени са отделните основни части на труда-проучване-работна хипотеза, цел, задачи, методи на изследване, до същността, а именно: получени резултати и анализи, формулирани изводи, препоръки и научни приноси.

Докторантът е изпълнил изискването за публичност на труда преди официалната защита, като е представил четири публикации, от които две самостоятелни и две в съавторство. Същите отразяват части от резултатите, анализите и изводите на дисертационния труд, което позволява да се изгради обективна начална представа за процеса на неговото създаване.

8. Критични бележки.

Нямам такива.

9. Заключение.

Дисертацията на Мартин Йорданов е комплексен теоретично-експериментален труд, който съдържа оригинални научни и научно-приложни резултати, разкриващи същността на учебно-тренировъчната дейност в извънкласните форми на работа в училищното физическо възпитание.

Посредством ретроспективен анализ на голям обем от данни и проведен педагогически експеримент, подпомогнат и от анкетен метод за разкриване на отношението на учениците и учителите неспециалисти по физическо възпитание към извънкласните форми на занимания по физическо възпитание, е установен нов подход чрез прилагането на експериментална методика за повишаване на физическата годност на 15-16 годишни ученици.

Гласувам с положителен вот ДА и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователно-научната степен „доктор“ на Мартин Йорданов Йорданов в област висше образование, по професионално направление – 1.3.Педагогика на обучението по (Методика на обучението по физическо възпитание и спорт).

6. 03. 2023г

Рецензент:

Проф. Иван Йотов доктор